ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 146 ՈՒՐԲԱԹ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ Ուրբաթ 14 Սեպտեմբերի

1884

Ուրբաթ 14 Սեպտեմբերի ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ № 146

Տարեկան 10 ռուբլի. վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի. երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ.
Հասավ՝ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրության հասցէն Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“.

Թերթը դուրս է գալիս ամեն օր (բացի մեծ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարության վճարը բաւական է 2 կ. բեկլամների համար՝ կրկնապատիկ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար

Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆՑԻ

Ուսումը սկսուելու է սեպ. 15-ից։ Նորեկ աշակերտներ և աշակերտուհիներ ընդունվում են ամենայն օր՝ երեկոյեան 4-ից մինչև 7 ժամը։ Կուրսերի կանոնները և ծրագիրը կարելի է ստանալ ԶՐԻՄՊԻՍ եղբարց Ծովիանովների բանակային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում՝ Սոլոլակի և Բոլշչեվակի փողոցների անկիւնում, Ալէքսանդր Դորղանեանի տանը, № 21. 6—4

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող.—Ձեմարանի դրութիւնը։
Քրոնիկոն.—Լուրեր.—Ծնանողաց նոր կանոնադրութեան առթիւ։
Հարեանցի ակնարկ Զաքաթալու շրջանի վերայ։
Թղթակցութիւններ.—Վերին Ագուլիսից։
Քաղաքական.—Լուրեր։
Խառն Լուրեր։
Հեռագրներ։—Յայտարարութիւններ։
Բանասիրական.—Սարա Բարնումի յիշատակարանը։

«Նոր-Դար»-ին կարելի է բաժանորդ գրուել չորս ամսով՝ սեպտեմբերի 1-ից մինչև յունվարի 1-ը 1885 թ. գինն է—4 րուբլի

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Խմբագրութիւնը գտնում է ալժմս նախկին խմբագրատան մօտ, փոստատան եաւէր, Տրօյիցկի փողոցում, վերայ Սամբա եկեղեցուն հանդէպ, տուն № 9։

Редакція газеты «Норъ-Даръ» находится на Троицкомъ переулкѣ (за почтой), въ домѣ № 9.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԱՐԱ ԲԱՐՆՈՒՄԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ.

(Մարի Կօլօմբիէէ)

I

(Շարունակութիւն)

Առաջին քայլեր։

—

Ձիշդ նոյն պահուն, երբ Սարան՝ վարսերի դողդոջուն և Ճարտարապետական մի վուալածքի տակ Ճակատը ծածկելով էր գրաղուած, գրան դանդակը զարկին։ Խոյոն մայրը եւ եղբայրս Թեւ և Թեւ մի ծերուկ պարոնի հետ, որին ամենքը մեծ ընդունելութիւն արին։

Մատղաշ աղջիկը, լինքն անգամ, Տիկին Բարնումի լրօրեայ և հրամայողական հայեացքի ազդեցութեամբ անմիջապէս նոր եկող պարոնի պատրոնց ընկաւ.

—Ողջոյն բարի է պարոն Ռիժէին!

Աղջիկը գգվում և վազաքշում էր ծերուկին, այնպիսի քնքոյշ ձևերով, փախուստ բառերով, որոնց մէջ երևում էր միանգամայն մի երգիծանող արտայայտութիւն։

Ծերունին, իւր կակղացեալ այտերին փոքրիկ ձեռքերով չոշափուելիք զգալով, գլուխը որորում էր և աչքերը կխոով չափ վախելով հեշտալից և ցանկասէր հայեացքներ էր արձակում դէպի փոքրիկ բարեկամուհին, նրա երբեմն աբելնազոյն, իսկ այժմ կախեալ ստորին շրթունքը զողդոջում էր և լի էր լորձունքով։ Բայց Սարային Թողելու պէտքն զգաց, որովհետև փոքրիկ ստահակութիւններից կրտսերը Թևիցը քաշում էր։ Սա իւր տանն էր։ Այնպէս էր երևում նրա այնպիսի մի հաստատութեան վերայ, ինչպիսին է—Ձեմարանը, և նրա յառաջադիմութեան, պահպանութեան համար ձայն բարձրացնէ, նախանձախնդիր լինի։

Ձեմարանը ճանաչուած է Հայերի համար և Հայերի մէջ իբրև բարձրագոյն հոգևոր դպրոց։ Նրա մէջ սովորողը գոնէ պէտք է քաջ սովորէ ազգային լեզուն և կրօնը, նրա մէջ ուսումն առնողը գոնէ պէտք է կրթուի, ներշնչուի ազգային եկեղեցւոյ հոգւով, որպէս զի Հայ եկեղեցին ապագայում գոնէ ունենայ ազգային կրօնին և լեզուին հմուտ, ընտիր ըստպատասխաններ։

Մենք շատ լաւ գիտէինք, որ Ձեմարանը այն դրութեան մէջը չէ, ինչ որ ցանկալի էր որ լինէր նա, մենք փոքր 'ի շատէ ծանօթ էինք Ձեմարանի թերութիւնների հետ և գիտէնք, որ դեռ բաւականին հեռու ապագայումն էլ Ձեմարանի համար կը մնայ իրրև իդեալ այն, ինչ դրութեան մէջ կը ցանկար տեսնել նրան Հայ ժողովրդի հասկացող և մտածող մարդ։

Ուստի բնական էր և մեր պարագն էր, որ մեր ձայնը բարձրացնէինք ս. Էջմիածնում կատարուող անցքերի դէմ։

Ինչ պակասութիւններ էլ վանգակում լինէր իւր մէջ նախկին ուսուցչական խումբը, ինչ սխալմունքներ էլ որ արած լինէր նա, բայց ամենքին յայտնի էր, որ նրանից աւելի լաւ ուսուցչական խումբ կազմելը Հայերի արդի ոյժերից վեր է։

Հազիւ թէ Ձեմարանը բարեկարգուել էր, հազիւ թէ երկար տարիների աշխատութիւններից յետոյ Ձեմարանը իւր առաջին արդիւնքը լոյս էր հանել, ս. Սինօդը խոհականութեան ձայնին խուլ մնալով, առանց ուշադրութեան առնելու ս. Սինօդի փոքրամասնութեան բանաւոր պատճառաբանութիւնները, շտապ աշխատում է ցիր ու ցան անել նախկին ուսուցչական խումբը։

Նախկին ուսուցչական խումբը արձակելով՝ ս. Սինօդը կատարեց իւր առաջին սխալ քայլը, իսկ Հայր Ձերմակեանին Ձեմարանի համար տեսուչ հրաւիրելով նա կատարեց իւր երկրորդ և ահագին սխալ քայլը։ Հայր Ձերմակեանի ...

Հայ Հոգևորականութեան պակաս կողմերը. նա ստիպեց ամենին մտածելու, որ ս. Էջմիածնի Միաբանութեան, Հայ Հոգևորականութեան մէջ չ'կայ մի արժանաւոր անձն, որ Ձերմակեանի չափ ընդունակ լինէր կառավարելու Ձեմարանը։

Այն ինչ մենք համոզուած ենք, որ ս. Էջմիածնի Միաբանութեան իւրաքանչիւր վարդապետ էլ Հայր Ձերմակեանի չափ կարող է տեսչութիւն անել, գոնէ նրա չափ վնաս տալ կարող չէ Ձեմարանին։

Հասարակութեան մէջ շատերը դէմ էին նախկին ուսուցչական խմբին՝ նրա ստացած մեծ ռոճիկների համար։

Մենք էլ կը ցանկայինք որ ուսուցիչները չը ձգտէին բանկի դիրեկտորների ռոճիկների, որովհետև իրենք կոչուած են աշխիւ նպատակներին ծառայելու. բայց միևնոյն ժամանակ այն համոզմունքին հաստատ ենք մնում, որ աւելի լաւ է թանկ ռոճիկով լաւ ուսուցիչ ունենալ, քան թէժ ժամանակ ռոճիկով—անպէտքը։

Թող մտածեն, որ Լազարևները երեք-չորս հազար են ստանում, թէ երբ Հայր Ձերմակեանը 2500-

Թիֆլիս, 13 սեպտեմբերի 1884

ՁԵՄԱՐԱՆԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ.

—

Հայերից հազար և հազար անգամ աւելի բարձր, չենք ասում մեծ, այլև փոքր ազգերը մի առանձին ուշադրութեամբ են վերաբերվում դէպի այն հաստատութիւնները, որոնց մէջ պատիարակվում, կրթվում է ազգի մատաղ սերունդը։

Զարմանք չէ, որ ուսման պէտքը զգացող, բայց դեռ շատ և շատ յետ մնացած Հայ ժողովուրդն էլ հետաքրքրուի իւր դպրոցներով, իւր մատաղ սերունդի կրթութեան գործով։

Ուշեմն և հասկանալի է, որ այդ ժողովրդի մէջ մամուլը իւր առանձին ուշադրութիւնը դարձնէ ...

...որ Ձերունին շատ էր սիրում, պաշտում էր իւր մկրտութեան դուստրը։

Խոյոն նրան նստացրեց ծնկների վերայ,

—Ահա, իմ փոքրիկ սանիկը, իմ փոքրիկ Բէնը!

Եւ առաւօրէն ընծայեց նրան շաքարեղէններ որոնցմով միշտ լիքն էին իւր գրպանները։

Դիշերը հասել էր։ Հօրաքոյր Բօզէտը, որ քոյրը տեսնելու եկած ժամանակ միշտ ծառայելու և օգտակար լինելու պատրաստ էր, վառեց աշտանակները մոմերը։ Մի վայրկեան յետոյ լման տուաւ որ սեղանը պատրաստ էր։ Ընտանիքը մտաւ սեղանատուն։ Մայրը պարոն Ռիժէյի Թևն էր մտած, երկուքն էլ Ճանապարհը վաղած առջևից էին գնում և խօսակցում էին ցած ձայնով։

Հրէուհին յանդիմանում էր Ձերունուն։ Նրա չրթանց վրայ գլորվում էին յիշողները, Թշնամական խօսքեր, առանց որ խորշոմէը իւր կատակական դիմակը։ Ծերունուն անուանում էր „կեղտոտ պառաւ“, նրան մեղադրում էր Թէ անհաւատարիմ է, խաբում է նրան, չէ պաչիս, առատաձեռն չէ, ագահ է, և մոռանում է նրանց վաղեմի մտերմական կապը։ Փոքրիկ աղջկան Բէնի անունը երկու անգամ արտասանեցին։ Պարոն Ռիժէն չխոհուած և խռոված էր, աչքերը մարած չարունակ։

—Բայց ոչ, Խոյոն, ոչ, ես քեզ հաւատացնում եմ...ասում էր։

Որովհետև երկուքն էլ կանգնած էին սեղանատան սեմոցը առաջը՝ մնեանց վոխադարձ մեկնութիւնները վերջացնելու համար, նոյն միջոցին Սարայի համբերութիւնը հատնելով ...

...սեղան նստաւ, Թանամանը բացաւ, և կանչեց նրանց։

Ի՞նչ էք անում, վերջացրէք, ամանաչափը վաղիւ կը վաճէք, հիմի եկէք, կերակուրը պաղեցաւ...և առանց զարմացման ցուրտ և անվոյժ աչքով նայում էր նրանց։

Նէգ սեղանատան մէջ երկու վոքրիկ աղջիկների մխիթարանց ընդհարուելովն լսվում էր վանականեայ գաւաթների հնչիւնը, երիտասարդ վերատեսուհու ձայնը աւելի էր բարձրանում, քաղցրանուագ, ներդաշնակաւոր և փաղաքշոց մի ձայն, որ կատարելապէս համաձայնուած էր բիւրեղեայ ամանների երբեմն դանդիւնի հետ։ Վերջապէս նստան սեղան։

Մինչ վերջը խօսակցութիւնը Թատրոնի վրայ էր։ Պարոն Ռիժէն բարոյականի ջերմ պաշտպան հանդիսացաւ։ Ասում էր որ Թատերական գրականութիւնը ուրիշ բաների նման սկսել էր անկանալ, ապականուել, փոխը։ Եթէ այսպէս շարունակուի, այլ ևս պարկեշտ մարդիկ չը պիտի համարձակին Թատրոն գնալու, ինչպէս որ չեն համարձակում մի վիպասանութիւն կարդալու։ Սեղանի վերջանալուն մօտ, մրգեղէնի ժամանակ՝ ս. Ռիժէն մեղադրեց հայսւոր արգահատութիւնը և գրաքննութեան Թոյլատուութիւնը։ Բայց երբ սուրճը բերին, խօսակցութիւնը մանուկների կրթութեան վրայ գարձաւ և ս. Ռիժէն Խոյոնին չնորհաւորեց իւր գաւակները կրթելու եղանակին համար։

Հրէուհին, սակայն, Սարային գազանապէս արմունկի հարուածներ էր տալիս։ Չը հասկանալ ձևացնելուց յետոյ, աղջիկը սեղանի տակից մի տոքի հարուած ևս ընդունելով և ոչ տակաւ ...

...տիպղողական մի հայեացքից բռնադատուած՝ հարկադրուեցաւ վեր կանգնելու և գնալ համբուրելու „բարեսիրտ բարեկամին“։

Ծերունուն աչքերը խոյոն փայլեցան, Թէթաւածնի մի ցայտումով վերատին արծաթաձուլող կրակի նման։ Կատաղերգուհին, մօրը բևեռեալ մագնիսական հայեացքներից քարացած, Թոյլ էր տալիս Ծերունուն խանդադանացը և աշխատում էր դժկամակութիւնը ծածկելու, ամեն անգամին սորսուռ էր ըդգում երբ ս. Ռիժէն ցուրտ շրթունքները սլաստյտ էին անում պարանոցին վրայ և կամ կանգ էին առնում իւր սրածայր կզակին վրայ։

Այս հնազանդութիւնը վոխարինուեցաւ մի բանկոտի ընծայով, իբր վարձատրութիւն Կոնսերվատուարի յաջող մրցման։ Այն ժամանակ տիկին Բարնումի կերպարանքը լուսաւորուեցաւ։ Բայց Ծերունին քաջալերուելով իւր առատաձեռնութիւնից, որուն սպասելի լինելը յառաջագոյն գիտէր, Սարային նստացրեց իւր ծնկների վրայ։ Ձախ ձեռքովը աղջկան մէջքից էր բռնած, աջովն էլ՝ գոնէ ըստ արտաքին երևոյթի բոլորովին սուրը և անմեղ, լռտղըտացնող հանդարտ մի չվուռմով աղջկան հանդերձը չղկում էր, շրջագգեստին կիսպասը տարածելով և վեր ըզցուած ծալք և փոթիերը շտկելով՝ ձեռքը տագացնում էր մետաքսի ներքեւից մատղաշ աղջկան մսերի և մոգասառն ջերմութեամբը։

Դեռահաս աղջիկը, գոնէ արտաքուստ անձնատուր՝ այժմ առաստաղին էր նայում, բոլորովին լուռ, բայց լորշոմած ունգունքը և կարկամեալ շրթանցը Հնչումը մատնում էին իւր անհամբե-

...ստիպողական մի հայեացքից բռնադատուած՝ հարկադրուեցաւ վեր կանգնելու և գնալ համբուրելու „բարեսիրտ բարեկամին“։

Ծերունուն աչքերը խոյոն փայլեցան, Թէթաւածնի մի ցայտումով վերատին արծաթաձուլող կրակի նման։ Կատաղերգուհին, մօրը բևեռեալ մագնիսական հայեացքներից քարացած, Թոյլ էր տալիս Ծերունուն խանդադանացը և աշխատում էր դժկամակութիւնը ծածկելու, ամեն անգամին սորսուռ էր ըդգում երբ ս. Ռիժէն ցուրտ շրթունքները սլաստյտ էին անում պարանոցին վրայ և կամ կանգ էին առնում իւր սրածայր կզակին վրայ։

Այս հնազանդութիւնը վոխարինուեցաւ մի բանկոտի ընծայով, իբր վարձատրութիւն Կոնսերվատուարի յաջող մրցման։ Այն ժամանակ տիկին Բարնումի կերպարանքը լուսաւորուեցաւ։ Բայց Ծերունին քաջալերուելով իւր առատաձեռնութիւնից, որուն սպասելի լինելը յառաջագոյն գիտէր, Սարային նստացրեց իւր ծնկների վրայ։ Ձախ ձեռքովը աղջկան մէջքից էր բռնած, աջովն էլ՝ գոնէ ըստ արտաքին երևոյթի բոլորովին սուրը և անմեղ, լռտղըտացնող հանդարտ մի չվուռմով աղջկան հանդերձը չղկում էր, շրջագգեստին կիսպասը տարածելով և վեր ըզցուած ծալք և փոթիերը շտկելով՝ ձեռքը տագացնում էր մետաքսի ներքեւից մատղաշ աղջկան մսերի և մոգասառն ջերմութեամբը։

Դեռահաս աղջիկը, գոնէ արտաքուստ անձնատուր՝ այժմ առաստաղին էր նայում, բոլորովին լուռ, բայց լորշոմած ունգունքը և կարկամեալ շրթանցը Հնչումը մատնում էին իւր անհամբե-

...բութիւնը և դպուռանքը։ Ուստի նկատելի էր որ ազատուելու համար ուզում էր շարժել և մի Ճիչ արձակել, բայց զսպում էր ինքը զինքը, վերջապէս ժամը տասնին ալ. Ռիժէն Թողեց աղջկան և գնաց։

Այնու Հանդերձ աղջիկը տակաւին չէը ազատուած։ Հիւրին մեկնելուց և դուռը անմիջապէս փակուելուց յետոյ՝ մայրը եկաւ կրկին նստաւ սեղան. բանկնոտը առաւ ձեռքիցը որուն յանդուգն մի մեծ վնճաքանութիւն։ Մայրն ասում էր Թէ Սարան երեք շատ Թանկ էր նստած, այս կամ այն զոհողութիւններն էր արած նրա համար։ Ի վերջոյ բոլոր այն ելեւէջութիւնները մի առ մի յիշատակելուց յետոյ—որոնք շատ երկար տևեցին—Խոյոնը վերջաբանեց յայտնելով որ ամեն բան վերջացած էր, իւր աղջիկը այնուհետև մինակ կարող էր յառաջ գնալ, հարստանալ։ Հօրաքոյրը իրրև արձագանք՝ հաստատելով վիւրութիւն էր տալիս, մինչև անգամ առաւել գին էր դնում։ Այնպէս էր երևում, որ ինքը Սէնտ—Օնօրէ փողոցն եկած էր քրոջը նեցուկ լինելու, նրան պաշտպանելու համար։ Իրօք էլ երկու քոյրերը, կարծես այն երեկոյ լաւ սերտուած մի սաղմոսի ընթերցանութեամբ էին պարապուած, միմեանց այնաբութիւններ, հարցումներ, պատասխաններ էին ուղղում բազմաթիւ նշանացի շարժումներով։

—Դեղնցկի ես, տազանդաւոր ես, պէտք է չաջողիս... Բո դրութեան մէջ մի աղջիկ հանդազ կարող է գտնել նեցուկներ, նպաստներ։ Բայց հարկ չկայ այնքան զգալուն և բծախնդիր լինելու, երբ մի մարդ քեզ մի բարեք

3000 է առաջարկ։

Մեզ հետ ծանոթ մի ընտանիք ըն-դունում է մի կամ երկու տղայ ուսանելու համար։ Մանրամասն տեղեկություն կարելի է ստանալ Ալեքսանդրապոլի Ս. Նշանի եկեղեցու դիմաց գտնվող Ս. Ղազարյանի տանը։

Ս. Ալեքսանդրապոլի ոստիկանական վարչությունից հրատարակվում է հետևյալ հայտարարությունը։

Ոստիկանական վարչությունը հայտնում է, որ ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի, Ս. Ալեքսանդրապոլում և նրա շրջակայքում, ամռան ընթացքում, շատ հաճախ են պատահում ջրի մեջ խեղդվելու դեպքեր։ Ոստիկանական վարչությունը, ուզելով նախազգուշացնել այդ դեպքերի կրկնությունը, հրամայում է՝

1) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է լողանա միայն այն տեղերում, որոնք նշանակված են լողանալու համար։

2) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է նախապես ստանա ոստիկանական վարչության թույլտվությունը։

3) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

4) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

5) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

6) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

7) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

8) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

9) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

10) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

11) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

12) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

13) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

14) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

15) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

16) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

17) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

18) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

19) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

20) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

21) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

22) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

23) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

24) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

25) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

26) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

27) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

28) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

29) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

30) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

31) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

32) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

33) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

34) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

35) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

36) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

37) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

38) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

39) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

40) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

41) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

42) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

43) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

44) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

45) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

46) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

47) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

48) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

49) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

50) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

51) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

52) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

53) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

54) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

55) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

56) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

57) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

58) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

59) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

60) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

61) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

62) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

63) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

64) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

65) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

66) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

67) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

68) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

69) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

70) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

71) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

72) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

73) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

74) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

75) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

76) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

77) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

78) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

79) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

80) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

81) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

82) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

83) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

84) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

85) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

86) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

87) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

88) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

89) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

90) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

91) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

92) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

93) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

94) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

95) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

96) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

97) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

98) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

99) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

100) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

101) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

102) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

103) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

104) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

105) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

106) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

107) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

108) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

109) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

110) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

111) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

112) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

113) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

114) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

115) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

116) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

117) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

118) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

119) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

120) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

121) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

122) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

123) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

124) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

125) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

126) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

127) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

128) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

129) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

130) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

131) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

132) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

133) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

134) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

135) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

136) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

137) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

138) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

139) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

140) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

141) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

142) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

143) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

144) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

145) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

146) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

147) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

148) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

149) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

150) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

151) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

152) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

153) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

154) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

155) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

156) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

157) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

158) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

159) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

160) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

161) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

162) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

163) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

164) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

165) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

166) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

167) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

168) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

169) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

170) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

171) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

172) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

173) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

174) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

175) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

176) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

177) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

178) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

179) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

180) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

181) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

182) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

183) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

184) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

185) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

186) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

187) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

188) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

189) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

190) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

191) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

192) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

193) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

194) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

195) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

196) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

197) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

198) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

199) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

200) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

201) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

202) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

203) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

204) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

205) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

206) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

207) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

208) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

209) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

210) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

211) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

212) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

213) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

214) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

215) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

216) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

217) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

218) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

219) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

220) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

221) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

222) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

223) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

224) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

225) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

226) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

227) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

228) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

229) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

230) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

231) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

232) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

233) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

234) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

235) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

236) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

237) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

238) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

239) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

240) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

241) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

242) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

243) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

244) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

245) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

246) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

247) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

248) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

249) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

250) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

251) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

252) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

253) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

254) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

255) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

256) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

257) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

258) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

259) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

260) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

261) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

262) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

263) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

264) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

265) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

266) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

267) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

268) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

269) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

270) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

271) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

272) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

273) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

274) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

275) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

276) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

277) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

278) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

279) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

280) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

281) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

282) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

283) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

284) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

285) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

286) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

287) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

288) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

289) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

290) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

291) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

292) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

293) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

294) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

295) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

296) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

297) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

298) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

299) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

300) Ամեն մի անձ, որ ցանկանում է լողանալ, պետք է ունենա լողանալու հագուստ։

ալ է գործարան, կամ մինչև անգամ տանուէր չը կար։ Մանաւորական թերթով տանում էին վաճառանոցից կամ հանքան վարելատեղից և քաշելու համար տանը չորացնում էին, և ապա գոռում կամ մի որև է նեցկղէն ամանում փշրում և գործածում։ Իսկ երբ նոր կարգերը ընկան, այն ժամանակ՝ գրանց հնչումնից գոնէ վոքը ինչ արագ լինելու համար՝ երենք գործածողները սկսեցին ծխախոտագործներին տալ առւորից խոտորուելու համար գիտութեամբ գաղտագողի ծխախոտ բանացնելով, որի համար և մէն էլ չեն վճարում։

Ֆինանսական մինիստրութեան օրքանը չենով պաշտօնական տեղեկութեանց հիմանց վերայ, որոնց մասին մենք յիշեցինք վերև, չէ բացատում ծխախոտի առւտրում տիրապետող խաբեական կրկնակը և այն բոլորովին սարդ հանգամանքը, որ այդ առւտրական կրկնակը առաջացել է նոյն իսկ ծխախոտի նոր կանոնադրութեան ներմուծելու առթիւ, բայց և գանում է թերի, որ այստեղից „հաղիւ թէ կարելի հետևացնել, որ այդ կրկնակը առաջացել է նոր կանոնադրութեան գործադրութեան պատճառով“։ Այդ պատճառը կայանում է երբև թէ ծխախոտի կրկնաարտադրութիւնից (перепроизводство)։

1880—1883 տարիների վճռակագրութիւնից երևում է, որ 1880 թուին ծխախոտի թէ ցանած հողը և թէ արդրութիւնը անհամեմատ շատ քիչ եղած, այն է՝ 34521 դեսեատին և 3,209,776 փութ։ Այդպիսի սահմանակի արդիւնաբերութիւնը (մինչև 64 փութ մի դեսեատին հողից) առաջ բերաւ ծխախոտի գնի բարձրացում, որը իւր հերթում հետևեալ տարում պատճառ եղաւ վարելատեղերի ընդարձակուելուն մինչև 38380 դեսեատին, որի արդիւնաբերութիւնը իրաւ ընդամենն 2,849,941 փութի, որ կանէ 74 փութ՝ դեսեատինին, այսինքն հունձը սակաւ էր մինչակից։ Այդպիսի հանգամանքներում տասը տեսակ ծխախոտի գները վերապահուեցան ըստ առաջնոյն արձր, իսկ բարձր տեսակները, կատարեալ հունձ չը լինելու պատճառով, բարձրացան այնպիսի թանգութեան, որպիսին առաջ չէր եղած։ Այդ պատճառով 1882 թուում ծխախոտի վարելատեղերը աւելի ընդարձակուեցան մինչև—38734 դեսեատին, բայց հունձը կրկին մինչակից տասը երևաց. ամբողջ Ռուսիայում հաւաքուեց ընդամենն 905,491 փութ, որ կանէ 75 փութ իւրաքանչիւր դեսեատինին։ Այն ժամանակ 1883 թուին վարելատեղերի տարածութիւնը հասաւ մինչև 49564 դեսեատինի, որտեղից ստացուած է 3,637,275 փութ ծխախոտ, կամ 74 փութից քիչ սակաս իւրաքանչիւր դեսեատին վարելատեղից։ *)

Ֆինանսական մինիստրութեան պաշտօնական օրգանը այդպիսի քանակութիւնը անուանում է կրկնաարդիւնաբերութիւն (over production), որին հաւելում է ներկայիս կրճատը։

Մենք ոչ մի կերպով չեն կարող համաձայնուիլ այդպիսի հնութագրութեան հետ։ Անցեալ տարուայ արդիւնաբերութեան հաչակաւոր առատութիւնը նախընթաց տարուայ Թոյլ հնձի դէմ գոյացնում է ընդամենն 731,784 փութ, որ աւելացնում է 25%։ Մինչդեռ ժամանակ ըստ յայտարարութեանց ծխախոտագործների և ըստ տեղեկութեանց մինիստրութեան, ծխախոտի ոչ միայն նշանաւոր պատրաստները մնացել են երենց տէրերի մօտ առանց վաճառուելու, այլ և ծխախոտի գներն էլ ցածացել են, սակայն ոչ 25%, այլ ամբողջ 50%-ով։—Ուրեմն պարզ է, որ ծխախոտի արտադրութեանց ըստ օրինի ուժգին թանգութիւնը գործածողներին այժից բարձրացել է։

Անպատճառ սէկտ է սակասէը կամ վերջինների թիւը, կամ նոյն իսկ գործածութիւնը, ինչպէս պատահել է մանրկակի հետ։ Անշուշտ յետ կը մնային և բարձր տեսակները, եթէ որ սահեստատէրերը (складчикъ), մանաւանդ գործարանատէրերը օգտուելով նոր կանոնադրութիւնից, երենց սեպհականացրած առւտրի մենաւաճառութիւնից (monopole) չսկսէին երենց գործունէութիւնը, որը ուղղակի ցոյց է տալիս գործարանների չափազանց արագ բազմանալը (281-ից յանկարծ 431),—որոնք մեծ մասամբ մաքառելով միմեանց դէմ և գլխաւորապէս թերթաւոր ծխախոտի գինը ցածրացնելով, ուղղակի կործանում են ծխախոտացան տնտեսներին։ Ուրիշ կերպ էլ լինել անկարելի էր, քանի որ արդիւնաբերողների մէջ կանգնած է մոնօպոլիստների կրկնակի շրջապատիչ, որ պահպանվում է զրամական առւգանքների խստութիւններով և զրահաւորուած պաշտօնական մարդկանց, որպէս կարանտինական պահանորդների հսկողութեամբ։

Այդպիսի հանգամանքներում արդիւնագործութեան համար աւելի շահաւէտ կը լինէր, եթէ որ հէնց ծխախոտի անմիջական արդիւնագործութիւնս Հարկի ենթարկուէր։ Այդպիսի նոր ներմուծմանը ուրախութեամբ կողջունէին և ծխախոտի ստոր տեսակը գանացնողները, սակայն օրքան մեզ յայտնի է, ոչ միայն ֆինանսական հարուածների այդ յաւիտենական զոհերը, այլ և ծխախոտագործութեամբ պարապող գիւղական տնտեսները ձայնը անգամ լսելի չէ եղած ծխախոտի հարկահանութեան նոր կանոնադրութեան պրօեկտը կազմելիս։ Վճռող ձայնը, արդարև, ծխախոտի առևտրականներինն է, պահեստատէրերինը և գործածողներինը պէտք է լինէր“։

Յովհաննէս Սահինեանց.

ՀԱՐԻՒԱՆՑԻ ԱԿՆԱՐԿ ՉԱՔԱԹԱԼՈՒ ՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐԱՅ.

—

Մեր պարբերական մամուլի մէջ յաճախ երևում են թղթակցութիւններ գանազան գաւառներից, բայց մինչև այսօր ոչ մի գրուածք չէ դուրս եկել Չաքաթալի մասին, որ ոչ պակաս հետաքրքիր է մեզ համար համեմատութեամբ մեր երկրի ուրիշ մասերի, մանաւանդ այս ժամանակ, երբ օր ըստ օրէ բազմանում է այդտեղ հայերի թիւը։

Չաքաթալի գինուորական շրջանը գտնվում է Դաղստանի լեռնաշղթայի հարաւային մասերում՝ սահմանակից ուղեկցելով արևմտեան կողմից Ալազան գետի հովիտը, հիւսիսից՝ Դաղստանը, արևելքից՝ Նուխուայ գաւառը և ապա Սղնախու գաւառը։ Սկսած Դաղստանի սահմանագլխից մինչև Նամիսլի անկումը՝ Չաքաթալի շրջանը երկարում է արևմտահիւս կողմերով Ալազան գետի հովիտը, հիւսիսից՝ Դաղստանի լեռնաշղթայի հարաւային մասերում՝ սահմանակից ուղեկցելով արևմտեան կողմից Ալազան գետի հովիտը, հիւսիսից՝ Դաղստանը, արևելքից՝ Նուխուայ գաւառը և ապա Սղնախու գաւառը։ Սկսած Դաղստանի սահմանագլխից մինչև Նամիսլի անկումը՝ Չաքաթալի շրջանը երկարում է արևմտահիւս կողմերով

1) „Указатель“-ում Կովկասի ծխախոտի վարելահողն դնուած է 1009 դեսեատին, իսկ արդիւնաբերուած ծխախոտն է՝ իսկական տաճկական սերմից—39577 փութ, իսկ մախորակ և դրա նման ստոր տեսակները 21,154 փութ։ Մենք „Մշակի“ ներկայ թուոյս № 10-ի մէջ „Ծխախոտի գործ. և նրանց առևտուրը“ վերնագրով յօդուածում հերքելով „Новое Обозрѣніе“ լրագրի խօսքերը, եթէ 83 թուին Կովկասում մինչև անգամ վրացոց „ջէկօ“ էլ չէ ցանուած, յայտնած էինք, որ ընդհակառակն այն տարին Կովկասն տուած է մօտ 40,000 փութ տաճկական ծխախոտ. այժմ պաշտօնական տեղեկագրից երևում է, մեր ասածն համաձայն բոլորովին չէղչ է դուրս գալիս։

Յ. Ս.

հետ։ Անցեալ տարուայ արդիւնաբերութեան հաչակաւոր առատութիւնը նախընթաց տարուայ Թոյլ հնձի դէմ գոյացնում է ընդամենն 731,784 փութ, որ աւելացնում է 25%։ Մինչդեռ ժամանակ ըստ յայտարարութեանց ծխախոտագործների և ըստ տեղեկութեանց մինիստրութեան, ծխախոտի ոչ միայն նշանաւոր պատրաստները մնացել են երենց տէրերի մօտ առանց վաճառուելու, այլ և ծխախոտի գներն էլ ցածացել են, սակայն ոչ 25%, այլ ամբողջ 50%-ով։—Ուրեմն պարզ է, որ ծխախոտի արտադրութեանց ըստ օրինի ուժգին թանգութիւնը գործածողներին այժից բարձրացել է։

Անպատճառ սէկտ է սակասէը կամ վերջինների թիւը, կամ նոյն իսկ գործածութիւնը, ինչպէս պատահել է մանրկակի հետ։ Անշուշտ յետ կը մնային և բարձր տեսակները, եթէ որ սահեստատէրերը (складчикъ), մանաւանդ գործարանատէրերը օգտուելով նոր կանոնադրութեամբ, երենց սեպհականացրած առևտրի մենաւաճառութեամբ (monopole) չսկսէին երենց գործունէութիւնը, որը ուղղակի ցոյց է տալիս գործարանների չափազանց արագ բազմանալը (281-ից յանկարծ 431),—որոնք մեծ մասամբ մաքառելով միմեանց դէմ և գլխաւորապէս թերթաւոր ծխախոտի գինը ցածրացնելով, ուղղակի կործանում են ծխախոտացան տնտեսներին։ Ուրիշ կերպ էլ լինել անկարելի էր, քանի որ արդիւնաբերողների մէջ կանգնած է մոնօպոլիստների կրկնակի շրջապատիչ, որ պահպանվում է զրամական առւգանքների խստութիւններով և զրահաւորուած պաշտօնական մարդկանց, որպէս կարանտինական պահանորդների հսկողութեամբ։

Այդպիսի հանգամանքներում արդիւնագործութեան համար աւելի շահաւէտ կը լինէր, եթէ որ հէնց ծխախոտի անմիջական արդիւնագործութիւնս Հարկի ենթարկուէր։ Այդպիսի նոր ներմուծմանը ուրախութեամբ կողջունէին և ծխախոտի ստոր տեսակը գանացնողները, սակայն օրքան մեզ յայտնի է, ոչ միայն ֆինանսական հարուածների այդ յաւիտենական զոհերը, այլ և ծխախոտագործութեամբ պարապող գիւղական տնտեսների ձայնը անգամ լսելի չէ եղած ծխախոտի հարկահանութեան նոր կանոնադրութեան պրօեկտը կազմելիս։ Վճռող ձայնը, արդարև, ծխախոտի առևտրականներինն է, պահեստատէրերինը և գործածողներինը պէտք է լինէր“։

Յովհաննէս Սահինեանց.

ՀԱՐԻՒԱՆՑԻ ԱԿՆԱՐԿ ՉԱՔԱԹԱԼՈՒ ՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐԱՅ.

—

Մեր պարբերական մամուլի մէջ յաճախ երևում են թղթակցութիւններ գանազան գաւառներից, բայց մինչև այսօր ոչ մի գրուածք չէ դուրս եկել Չաքաթալի մասին, որ ոչ պակաս հետաքրքիր է մեզ համար համեմատութեամբ մեր երկրի ուրիշ մասերի, մանաւանդ այս ժամանակ, երբ օր ըստ օրէ բազմանում է այդտեղ հայերի թիւը։

Չաքաթալի գինուորական շրջանը գտնվում է Դաղստանի լեռնաշղթայի հարաւային մասերում՝ սահմանակից ուղեկցելով արևմտեան կողմից Ալազան գետի հովիտը, հիւսիսից՝ Դաղստանը, արևելքից՝ Նուխուայ գաւառը և ապա Սղնախու գաւառը։ Սկսած Դաղստանի սահմանագլխից մինչև Նամիսլի անկումը՝ Չաքաթալի շրջանը երկարում է արևմտահիւս կողմերով Ալազան գետի հովիտը, հիւսիսից՝ Դաղստանը, արևելքից՝ Նուխուայ գաւառը և ապա Սղնախու գաւառը։ Սկսած Դաղստանի սահմանագլխից մինչև Նամիսլի անկումը՝ Չաքաթալի շրջանը երկարում է արևմտահիւս կողմերով

այս 30 տարուայ ընթացքում կատարուած դրամայլ արիւնոտ բեմի վերայ կարողացել են բաւականին ոսկի դիզել։

Իրերի կեղպարանքն այսպէս էր մինչև Շամիլի, Հաջի Մուրթուզի և այլ սրանց նմանների անկումը. սակայն այն ժամանակից, երբ ազատ լեզգու սուրը խոնարհեց ռուսաց հզօր ինքնակալութեան առաջ, գործերը այլ կերպարանք ստացան։ Ռուս պատերազմող զօրաց գունդերը ցրուեցան և նրանց հետ էլ զանազան տեղերից հաւաքուած բաղդախնդիրները անհետացան, իսկ մի փոքր մասը մնալով այստեղ, փոխեց իւր առևտրի ձևը և սկսեց պարապել մանրավաճառութեամբ, վաշխառութեամբ և սրանց նման ուրիշ պարապմունքներով տեղական ազգաբնակութեան՝ այն է, լեզգիների, էնգելիների (յանդատանութիւն ընդունած մահմեդական վրացիք) և այլ ցեղերի հետ։ Այս անձնաւորութիւններից կազմուեցաւ Չաքաթալու այժմեան հայ համայնքը, սրանց վերայ աւելացան զանազան ժամանակներում և մի քանի նորեկներ։

Արդ՝ Չաքաթալան գտնվում է Դաղստանից դէպի հարաւ—արևելք ձգտող լեռներից կազմուած մի անտառապատ կաթսայանման ձորակի մէջ, որի երեք կողմից, որպէս պարիսպ բարձրանում են ծածկուած ամենաչքեղ բուսականութեամբ անտառապատ լեռներ։ Սկսած բարեխառն կլիմայի ամեն աստիճանի տակ բուսնող բոյսերից—մինչև ցուրտ կլիմայի բոյսերը զարդարում են այս լեռների ստորոտները,—լանջերը և կատարները. շագանակի, կաղնի և արքայկաղնի, ընկուզի, հոնի, ղողի, խնձորի, թեղի և կէդի ծառերը չարք-չարք կանգնած են միմեանց եռակ։ Տեղ տեղ երեւում են ամենագեղեցիկ պուրակներ և ծմակներ, որոնց ոտքում են բազմատեսակ գաղաններ՝ արջ, գայլ, ագռաւ, ճագար, որսի կենդանիներ և թռչունները, որպիսիք են. եղնիկ, կաքաւ, լոր, փասեան և այլն լցնում են այս անտառները։ Եւ ահա այս հրաշալի երկրի մէջ է գտնվում Չաքաթալան, որի տարածութիւնը հաղիւ 1—2 վերստ է։ Որքան վստաւոր են անտառները, նոյնքան էլ գեղեցիկ է Չաքաթալի դիրքը. միայարկ, հասարակ՝ բայց վայելուչ տեսքով, շարքով շինած տները դասաւորուած են լարի պէս ուղիղ, երկու կողմը կանգնած կաղնի ծառերի (липа) միջով բաւականի լայն և մաքուր փողոցների շուրջը։ Փողոցները թէև սալայատակ չեն, բայց Չաքաթալի հողը ասպաղին լինելով՝ եկած յաճախակի անձրևներից ցեխ չէ գոյանում։

Ասացինք որ քաղաքի ուղիղ կենդրոնում գտնվում է մեծ ասպատը և մի հրապարակ, ուղիղ հէնց սրա մօտ է գտնվում հայոց եկեղեցին և ուսումնարանը, որից յետոյ գալիս է ամբողջ Թէև այս ամբողջը մի նշանաւոր բան չունի, սակայն նշանաւոր է նրանով, որ

այստեղից համարեայ դրուեցաւ Դաղստանի նուաճման հիմքը։

Քաղաքի բնակչաց թիւը մօտ 170 տուն է, որոնցից մի 30 տուն այլազգիները և բաց առեալ, մնում է 140 տուն հայ ժողովուրդ՝ որ բաղկացած է գլխաւորապէս ազուլեցիներից, դարաբաղցիներից, գանձակեցիներից և մասամբ սղնախեցիներից։ Սրանք բոլորն էլ համարեայ թէ պարապում են վաճառականութեամբ, մասամբ արուեստներով և այգեգործութեամբ։

Վաճառականութիւնը մի ձեռնտու գործ է ազուլեցու համար։ Նա մի քանի տարուայ ընթացքում Ազուլիսի մի որ և է գիւղից բոլիկ և տիլօր, առանց մի կոպէկի դէպի Չաքաթալայ վաճառ ազուլեցուն շինում է ոչ միայն մի քանի հազարի տէր, այլ և փոխում է նրա կեանքի և կեցուցիքեան եղանակը։ Գուցէ ընթերցողը կարծէ, թէ ազուլեցին (չը գիտենք ինչու, մի անգամ սրան Կովկասի ամերիկացի անուանեցին), արդարև մանելով այս կիսավայրենի երկիրը այն դերն է կատարել՝ ինչ որ ամերիկացին իւր արդար վաստակը թափել է Ամերիկայի արգաւանդ հողի վերայ և նրանցից իւր հունձն սկսել։ Ո՛չ, ո՛չ, ամենևին ոչ... այսպիսի մի երազ երևակայել չէ կարող ազուլեցին, նրա հարստանալու բանած միջոցը այլ է. նա վաշխառութեամբ է պարապում։

Ամբողջ Չաքաթալի շրջանը լեռն է վաշխառուներով, որոնք երկու կլինդրօն ունին՝—Չաքաթալան և Կախը. այստեղից սրանք տարածվում են և այլ գիւղերը։

Չաքաթալան է այն երկիրը Ազուլեցու համար, որից մեղը և կաթն է բղխում նրա համար, մի Աւետեաց երկիր՝ որպիսին խոստացաւ Մովսէս Խորենացի զաւակներին։ Դարուկքին կամ աշնացանքին սկսվում է այստեղ ազուլեցի վաճառականի գործունէութիւնը. նացանքին սկսվում է այստեղ ազուլեցի վաճառականի գործունէութիւնը. զանազան տեսակ մանրուքներից, ինչպէս նաստում ձին ու ձանապարհ ընկնում այս երկու կենդրոնների շրջակայ գիւղերը։ Ամեն մի չարչի իւր կոնակին ունի, ցած է լցնում նրա տանը, հաւաքվում են նրա գլխին գիւղացի կանայք և աղջիկներ. մի թոփ ասեղ մի չանախ ցորեն արժէ, մի արշին չիթը արժէ 4 ման գարի և այլն։

Իսկ ապրանքի յատկութեան, չափի և ձևի մասին, էլ խօսք չը կայ, որ առաջին տեղն է բռնում խարելը, որովհետև լեզգին՝ մանաւանդ էնգելօն, մաթեմատիկայի մէջ շատ չէ տարբերվում իւր հմտութեամբ Պապուասից։

(Վերջը միւս անգամ)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍ, 23 օգոստ. Ամսոյս 14-ին պ. Սաֆրազեանը և տ. Ալման սիրողների հետ ներկայացրին „Շուշանիկ“, „Կըռւթ կըռւթ“ և „Կենդանի պատկերները“ օրիորդաց ուսումնարանի դահլիճում, այն պատճառով, որ մուտքի ¼ մասը, ծախսը ընդհանուրից հանած՝ մնայ ուսումնարանին։ Ներկայացման գիշերը դահլիճը լիքն էր։ Ամբողջ մուտքը եղաւ 131 ր., որից ծախսը հանելով դուս արդիւնք մնաց ուսումնարանի բաժինը 23 ր.։ Հանգիսականները ներկայացումից գոհ հեռացան։

Բայց ուրախութիւնը տեղի տուեց տխրութեան։

Այս օրերս մեռաւ Ագուլիսի պատուելի և ամենից ծերունի անձը՝ ազայ Տէր-Միքայէլեանցը 93 տ. հասակում։ Մենք կարծում ենք, որ ոչ միայն մեզանում պիտի յարգուի ու յիշուի հանգուցեալը, այլ այն տեղերում ևս, որտեղ կը մնացան նրա գործերը։ Հանգուցեալը մեծ հարստութեան տէր լինելով՝ ունէր և մի քանի գիւղեր, որոնք մնացին որդուցը։ Հանգուցեալը իւր կեանքը ապարդիւն չանցկացնելու համար՝ սկսեց մարդավարել գործերի ձեռնամուխ լինել։

Հանգուցեալի առաջին և մեծ գործը այն եղաւ, որ իւր հանգուցեալ Գրիգոր որդու օգնութեամբ հայոց երկսեռ դպրոցներին առաջի հիմնադիրը եղաւ ու զանազան հանգամանքներից ազատելով հոգևոր կառավարութեան չանձնեց։ Նա նուիրել է 17 տարուց ի վեր 5900 ռուբ., որից մի մասը վճարելով, մօտ հինգ հազար ռուբլի համար մինչև այժմ իւրաքանչիւր տարի 6 % է տալիս։

Նա չինել է տուել իւր եղբօրորդու հետ Ագայ գիւղի կամուրջը։ Նրա աշխատութեամբ գիւղապետական հողերը ազատուել են խանների ձեռքից։ Դեռ զանցառութեան ենք տալիս նրա իւրաքանչիւր տարուայ արած ծածուկ օգնութիւնը չքաւորներին թէ ցորենով և թէ վոդով։ Հեղեղից վնասուած չքաւորների վերջին անգամ 100 պ. ցորեն ընծայեց։ Մենք ձեզ ներկայացրինք մի անձն, որի մէջ գանվում է պարտաճանաչութեան զգացմունքը. ահա այսպիսի մեծ հոգին յարգելի է ամենին։

Հանգուցեալի թաղման օրը առաւօտը գագաղը ս. Քրիստափոր եկեղեցումն էր, շուրջը երկսեռ դպրոցների սաներն էին պատել։ Գործունեայ մարդը երկու պակի արժանացաւ. առաջինը երկսեռ դպրոցների կողմից էր, որի վերայ ոսկեզօծ տառերով գրուած էր „Մեծ հիմնադրին“, երկրորդը՝ հասարակութեան կողմից. այնտեղ պատարագ մատուցանելուց յետոյ՝ բազմաթիւ ամբոխը յուղարկաւորեց Վ. մայր եկեղեցին։ Ճանապարհի աջ ու ձախ կողմերից ընթանում էին աշակերտների և աշակերտուհիների խումբը, դրանց մէջով տանում էին գագաղը հոգաբարձուները, առաջից էլ պատկերը. ջով ընթանում էին համաքայլ տղամարդիկ, իսկ յետոյ կանայք։

Վանքի մայր եկեղեցում ևս պատարագ մատուցին։ Պատարագիչն էր գեր. եպիս. Աղաթիրեանը, որ վերջացնելուց յետոյ յիշեց հանգուցեալի գեղեցիկ գործերը։ Քահանաներից, ուսուցիչներից, աշակերտներից և աշակերտուհիներից մի մի հատ այն օրուայ վայել ճառ կարգացին ու յետոյ յանձնեցին հողին։

Պատարագանաչ սրտին ու հոգուն այլ ևս հարկաւոր չեն ոչ քարից, ոչ որևէ վիշտոյ մի նիւթից արձան կանգնեցնել. նրա համար հէնց կենդանութեան ժամանակից սկսած յաւիտենական արձան են իւր բարի գործերը....

Յակոբ Քալանթարեանց.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սրանից մի քանի օր առաջ, ինչպէս հաղորդեց հեռագիրը, „France“ արմատական թերթի աշխատակիցներից մինը Ֆուլտարիժէյում, Ս.-Դիէյի մօտ՝ տեսնուեց Թիւլ Թերրի հետ. մինիստրը նախագահը իւր խօսակցին պատմեց իւր հայեացքը դէպի այժմեան քաղաքական դրութիւնը, և ի միջի այլոց ասաց. „Դեռ ևս ես չը գիտեմ, թէ Զինաստանը Ֆրանսիային պատերազմ է յայտնել. Զինաստանը, ըստ երևոյթին, մինչև անգամ չէ ցանկանում պատերազմ յայտնել և բաւականանում է նրանով, որ աշխատում է արգելել մեր նաւերին ածուխի տանելը. այդպիսով պատերազմական գործողութիւնները դեռ չեն սկսուել։ Անգլիական լրագիրները հաղորդածները բոլորովին անհիմն են, և ես շատ ցաւում եմ որ անգլիական մամուլում Թշնամական յարաբերութիւն է նկատվում դէպի Ֆրանսիան, որը երկու կառավարութիւնների բարեկամական յարաբերութեանցը չի ներգործում։ Անգլիական լրագիրնե-

ըի բռնած ընթացքը խիստ յանդիմանութեան արժանի է, որոնք գրեթէ բորբոքում են երկու ազգերի մէջ արդէն ծագած թշնամութիւնը։ Իմ կարծիքով, Անգլիայի և Ֆրանսիայի մէջ բարեկամական յարաբերութիւնները հաւասարապէս օգուտ են ընչացէս այդ երկու պետութիւնների համար, նոյնպէս էլ ամբողջ Եւրոպայի համար։ Սակայն այդ երկու պետութիւնների մէջ այլ յարաբերութիւններ լինելն ադեւտարը կը լինէր ամբողջ աշխարհի համար։ Այդ պատճառով անգլիական լրագիրները կրքոտ յօդուածները ինձ վերայ տխուր տպաւորութիւն են առնում։ Ծովապետ Կուրբէն գործեց երբ ամենալաւ ծովագնաց. նա հրաման ստացաւ զգալի հարուած տալ Չինաստանին, և նա արաւ այդ պարծանք բերելով Ֆրանսիային և լուսաւորեալ աշխարհին։ Քանի որ ես կառավարութեան գլուխ կը լինեմ կանգնած, երբէք չեմ թողնի որ մեր զօրակը ամենաչնչին անպատուութիւն կրի։ Այդ չը պէտք է աչքաթող անել։ Կուրբէն հրաման է ստացել գործը մինչև վերջը տանելու. իմ գործը չէ պատերազմական նախագծեր կազմելու, և Կուրբէն էլ չէը հեռևել նրանց։ Դուք ասեն որ մենք պատերազմում ենք. բայց իսկապէս մենք բաւարարութիւն ենք պահանջում։ Չինաստանը պարզապէս խոստովանելով իւր անարդարութիւնը, չի բաւում։ Ցետոյ Ֆերրին խոստովանուեց, որ Ֆրանսիական նաւատորմիղը Ֆու-չէ-ուում մեծ գժուարութիւնների է ենթարկուել։ Յանկինի վերաբերութեամբ նա ասաց, որ այդ նոր Հնդկա-Չինաստան է և նրան ձեռք բերելու համար Ֆրանսիայի արած զոհերը արժէին։ „Ապագան, շարունակեց նա, պատկանում է այն ազգերին, որոնք գաղթատեղիներ են հիմնում։ Ֆրանսիայի ապագայ երկիրների համար կօլօնիական քաղաքականութիւնը անհրաժեշտ է։ Մենք չենք կարող վաօդ և լոյս են հարկաւոր։ Նայեցէք Գերմանիային, արդեօք գաղթատեղիներ չէ՞ հիմնում նա։ Գերմանիայի վերաբերութեամբ Ֆերրին ասաց. „Յուսով եմ որ դուք չէք հաւատում Հօլլանդիայի վերաբերութեամբ սխալ լուրերին. նոյն իսկ Հօլլանդիայում այդ երկիրներին ոչ ոք չի մասնակցում, մինչև անգամ Գերմանիան էլ չէ ձգտում այնպիսակ փառասիրութիւնների, որը վերագրում են նրան։ Իմ կարծիքով, նա այժմ գլխաւորապէս զբաղուած է գաղթատեղիներ հիմնելով։ Դէպի Նբան մեր յարաբերութիւնները շատ լաւ են, իսկ ինչ վերաբերում է ձախողումների յայտարարութեանը, ես կարծումեմ, որ հարկ չկայ ժողով գումարել։ Չինաստանը մինչ այժմս պատերազմ չէ հրատարակել, իսկ մեր կառավարութիւնը բաւականաչափ միջոցներ ունի գործը մինչև վերջը տանելու“։

—

„Pall Mall Gazette“-ը իւր „Հեռու կաց Աւղանստանից“ (hands off in Afganistan) վերնագրով յօդուածում աւելի ևս խիստ և վճռողական է խօսում։ „Քանի որ Ռուսիան հաստ Աւղանիստանին“, ասում է այդ լրագիրը, „անհրաժեշտ է միջոց տալ նրան, որոշելու իւր սահմանը։ Եթէ նա կը ցանկանայ թողնել այդ սահմանը, այն ժամանակ թոյլ տալ նրան այդ անելու... Սէր Պետեր Լէմսդէնը ճանապարհուեցաւ, որպէս զի ռուս կօմմիսարի համաձայնութեամբ որոշի Աւղանիստանի սահմանների ճշգրիտ տարածութիւնը։ Այդ գործը երկարատև, դժուար և գուցէ վտանգաւոր լինի։ Ուզարկելով այդ յանձնաժողովը՝ անգլիական կառավարութիւնը աւելի մեծ վստահութեան է ենթարկում Մինչևիային Աւղանիստանում, սեր Ֆրեդերիկ Րօբերտսի Կաբուլի վերայ արած արշաւանքի օրից սկսած։

—

Բեռլինից, սեպտեմբերի 1-ից (13), հեռագրում են „N. Wien. Tagebl.“ Թերթին. „Երէկ այստեղ մեծ տպաւորութիւն արաւ Աւստրա-Ունգարիայի հպատակ՝ դոկտոր Կոգուտի աքսորումը, որը վարում էր „Berliner Zeitung“ ազատամիտ Թերթի փէլիէտոնի բաժինը։

Դոկտոր Կոգուտը տասն և ութ տարի բնակվում էր Գերմանիայում. նրան հրամայուած է երեք օրուայ մէջ հեռանալ Գերմանիայից։ Ոստիկանութեան ասելով՝ աքսորման պատճառը Կոգուտի գրականական գործունէութիւնն է, որը ընդդէմ է կառավարութեան ցանկութիւններին“։

—

Ռումինիայի Թագաւորը Բէլգրադ գնալու առթիւ, աւստրիական մի քանի լրագիրներ այն միտքն են յայտնում, որ Ռումինիան մօտենալով Սերբիային՝ վերջնականապէս վճռեց Աւստրիայի ներգործութեանը հպատակել։ „Թուսաց կառավարչական շրջաններում, նկատում է այդ առթիւ „Nord“-ը, բոլորովին համոզուած են, որ նշանակեալ բոլոր այդ նախագծերը անգործ են, որը չէ ստացել ժողովրդի հաւանութիւնը։ Վերջին արևելեան պատերազմով ազատութիւն ստացած ազգերը տանում են միայն իրենց Թագաւորների աւստրիա-գերմանական քաղաքականութիւնը։“

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երբ 1868 թ. յեղափոխութիւնը ոչնչացրեց Ճապոնիայի գայմիօսների հին աղնուականութիւնը, Միկադօն ներկայ Թուլ յունիսի 6-ին հրատարակած հրամանով նոր արիստոկրատիայ ստեղծեց, նրանց և բաժանուած այնպիսի աստիճանների, որոնք համապատասխանում են հերցոգ, մարքիզ, գրաֆ, վիկօնտ և բարօն տիտղոսներին։ Հրամանից պարզ կարելի է տեսնել, որ կայսրը հաւատար կերպով գնահատում է ինչպէս բարձր ծագումը, նոյնպէս և ազատ ծառայութիւնները։ Օրէնքով նոր ազնուականութեան անդամներից ոչ ոք երաւունք չունի առանց կայսերական դրան միջնորդի Թոյլտուութեան ամուսնանալու, և ամեն մէկը պարտաւոր է կրթութիւն տալ իւր որդիքներին համաձայն իւր ծագումին. այդ կարգադրութիւնը կոչնակի կերպով ուղղուած է դէպի գայմիօսների մնացած արտօնութիւնները։

***

„Moniteur Oriental“ Թերթը հաղորդում է, որ Եգիպտոսի երեսին Խեդիվ Իսմայիլ փաշան Լէօյդի „Աբգօ“ շոգենաւը քրեհել է Մէջերկական ծովում զուարճութեան Ճանապարհորդութիւն անելու նպատակով։ Այդ ճանապարհորդութիւնը երկու ամիս կը տևէ և այդ ժամանակ կայցելէ նա Միջերկրական ծովի բոլոր նշանաւոր նաւահանգիստները։ Իսմայիլ-փաշային կ'ուղեկցեն նրա բոլոր կանայքը բազմաթիւ ծառաներով։

***

Սիամի Թագաւորի ընտանիքը. Սիամի Թագաւորը, 600 կնոջ բազդաւոր ամուսինը,—ունի այժմ 263 զաւակ, 137 տղայ և 126 աղջիկ։ Ինքը այդ բազդաւոր հայրը հազիւ Թէ 26 տարեկան լինի, ուրեմն լինչ վերաբերում է նրա ժառանգներին, այդ կոչմից նա գործը դեռ շատ առաջ կարող է տանել։ Պէտք է ասել, որ այս Թագաւորը իւր երկրի ազգաբնակութեան

ԵՒ. ԿՈՎՎԱՉԻ

Ռաման և պատխարակութեան համար գոյութիւն ունեցող դպրոցում
(Գրիբոյեդեան փողոց տուն № 19)
Ընդունվում է պանսիոներ, կէս-պանսիոներ և երթևեկ աշակերտներ։
Ֆրանսիական լեզուի գործածութիւն։ Յանկացողների համար և հայոց լեզու։ Դպրոցը պատրաստում է աշակերտներին բոլոր միջնակարգ (կադէդ, բէալական և կլասիկական գիմնազիաների) դպրոցների համար։
Վարչութեան Թոյլտուութեամբ պանսիոները ընդունվումեն գիմնազիական։
10—3

ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐԶԱՆ

Կուվիչայից տեղափոխուեցաւ Գօլովինսկի պրօսպեկտ, Դաբաեվսկի անկիւնում, Սարգիսովի տունը։ Երաժշտական աշխատութիւնները կսկսուին սեպտեմբերի 1-ից ոչ առաջ։ Դասեր տալիս է իւր բնակարանից դուրս։

Հարկաւոր են ձայներ. Հայոց ողբերգութիւններին բեմի վերայ նոր երաժշտութիւնով երգելուն մասնակցել ցանկացողներին ընդունում է կրկնութիւնների հոգեմերդի 1-ից։ Հաւցէն՝ եղ. Տուտունեների խանութի. «Լօնդօն» հիւրանոցի տակ։
8—6

Գօլովինսկի Պրօսպեկտ, Կլասիկական փողոց, իշխան Բագրատիոն Մուխրանսկու տունը դ ե բ ա կ ԳԵՐՄԱՆԻ խանութում ստացել է մեծ քանակութեամբ Ֆրանսիական, անգլիական և ռուսական կանաչ մ ա հ ու դ ե ղ ի ն։

Յանձն է առնում պատուէրներ գինուորական սամարական հագուստների համար չափ ու բ դ ն ե ր ով։

Ծախս է լինում և արշինի տակ։
10—7

Մ ա մ ու լ ի տակից դուրս եկաւ

«Ա.ՐԱ.ՐՈՂՈՒԹԻՒՆ և ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ».

Երկասիրութիւն Ա. Բահէն քահ. Բագրատունւոյ.

Ծախվում է բոլոր գրավաճառների մօտ և Ե. Ծատուրեանցի լամպայի խանութում. գինն է 50 կ.։ Նոյն տեղերում ծախվում են վերոյիշեալ հեղինակի և երկու աշխատութիւններն, այն է՝ «ՏՈՒՆ ՊԱՏԻՒԱՐ» գինն է 25 կ. և «ՎԵՐՋԻՆ ՅՈՒՇԻԿ». գինն է 30 կոպ։
10—9

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

12 Սեպտեմբերի.

Պ ե տ ե ր բ ո ւ ր գ. Բոլոր երկաթուղիների համաձայնութեան պատճառով, բացի Մոսկուա-Կազլովեան և Կուրսկո-Կիեվեան, գրաստների տեղափոխելու համար տարիքը նշանաւոր կերպով պակասեցնելու վերաբերութեամբ, ենթադրվում է առաջիկայ գարունքից բոլորովին դադարեցնել խմբովին տանելու ճանապարհածախքը վերցնելը։

Բ ր ի ւ ս ս է լ. Երէկ, 1830 թ. յեղափոխութեան տարեդարձի օրը, նորից ցոյցեր ծագեցան։ «Patriot» տա-[illegible] տաքին լուրը՝ աւելացնում է. [illegible] նը Լօնդօնի կառավարութեանը ցաւակցութիւն է յայտնել, որ իրեն վերայ է առել այդչափ նշանաւոր քայլը, առանց կանխօրէն խորհրդակցելու միւս դաշնով հետաքրքրուաղ կողմերի հետ։

Խմբագիրը—Հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ.

«Նոր-Դար»-ի խմբագրութիւնը պարտուսմ է իւրաքանչիւր ե ր կ ա ր ծ ա ռ ա յ։ Պահանջվում է. տ ա ռ ո ղ ջ ո ւ ն ե ր, ա բ թ ն ա ւ թ իւ ն, հ ա շ ո ւ տ ա ր ա ւ թ իւ ն, ա շ խ ա տ ա ս ի ր ա ւ թ իւ ն և ա ն ո ւ ն ը ս տ ո ւ գ ա բ ե լ ու կ ա բ ո ղ ա ւ թ իւ ն։ Դիմել «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան։

Հ մ ա ւ ա հ ա շ ո ւ տ ա պ ա հ
Յանկանում եմ տեղ ունենալ չափաւոր ռոճիկով.
Հարցնել Արծրունու ներքին քարվանսարայում Թադէոս Տէր Միքայէլեանից։
3—1

Թ Իֆ Լ Ի Ս Ի Ս Ի Ա Ղ Ա Ջ Ա Յ Ի Ն Վ. Ա Ր Չ Ո Ի Թ Ի Ն Ը.

Յանկանում է վարձել 6-ից մինչև 8 սենեակից բաղկացած մի բնակարան, որը ունենայ ներքնատներ, խոհանոց երկու կամուրջի վառարանով, ռուսական հնոց, ախոռ երեք ձիու մսուրներով, բակ և փայտնոց, մօտ 750 րուբլի տարեկան վճարով։ Այդպիսի բնակարան ունեցողներին խնդրում են դիմել Վարչութեան դիւանատունը, ամենայն օր՝ առաւօտեան 8-ից մինչև 1-ը կէսօրուայ, բացի կիւրակէ և տօն օրերից։
3—1

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 13-го Сентября 1884 г. Տպարան Ս. Ս. Միխելսոնի ա. № 12. Типографія А. А. Михельсона Гл. про., д. № 12.